

MASINA TURULE LASKMINE JA KASUTUSELE VÕTMINE

Tallinn 2007

Eestis masinatele kehtestatud ohutusnõuded vastavad Euroopa Liidus (EL) kehtivatele nõuetele. Varasema järelevalveasutuste eelkontrolli asemel teostab masina vastavushindamise tootja ise. Masina ohutuse seaduse järgi peab tootja projekteerima ja valmistama masina vastavalt ohutusnõuetele, mille kinnituseks ta koostab ning allkirjastab vastavusdeklaratsiooni ja kinnitab masinale vastavusmärgi (CE). Nõuetele vastavad masinad saavad vabalt liikuda kogu Euroopa majanduspiirkonna (EEA) ulatuses.

Brošüüris sisalduv teave aitab müüjal, ostjal või rahastajal veenduda, kas masin on läbinud kõik vajalikud menetlused. Järgnevast infost¹ on samuti kasu kõigile, kes osalevad masinate või seadmete projekteerimisel.

Uue masina maaletoomine

Masina ohutuse seadus on ühtlustatud kolme EL direktiiviga:

- masinadirektiiv 98/37/EÜ (uus masinadirektiiv 2006/42/EÜ);
- potentsiaalselt plahvatusohtlikes keskkondades kasutatavate seadmete ja kaitsesüsteemide direktiiv 94/9/EÜ;
- välitingimustes kasutatavate seadmete müra direktiiv 2000/14/EÜ.

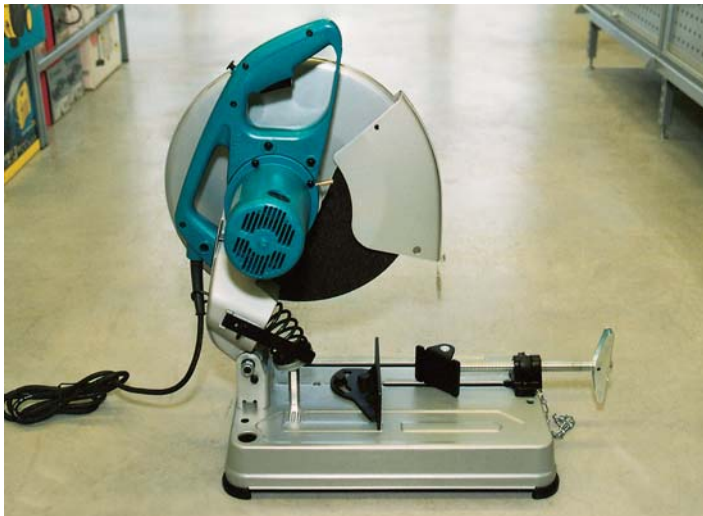

Masina maaletooja võib eeldada, et nendele direktiividele vastav masin vastab ka masina ohutuse seadusele.

Eestisse toodavad uued masinad peavad vastama masina ohutuse seadusele nende tootja või müüja asukohariigist sõltumata. Kui ei vasta, peab seadusest tulenevad nõuded täitma masina maaletooja. Kui lõppkasutaja toob nõuetele mittevastava masina ise maale, siis on soovitatav arvesse võtta tõsiasja, et tootja kohustuste täitmine võib olla üksikisiku jaoks kulukas, keeruline ja mõnikord ka võimatu.

Masina tootja kohustused on:

- hinnata masina riske
- selgitada välja nõuded, mida on vaja järgida
- projekteerida ja valmistada masin vastavalt nõuetele
- koostada masina juhendid ja valmistada vajalikud sildid (markeering)
- koostada masina tehniline dokumentatsioon
- viia läbi masina nõuetele vastavuse hindamine
- anda välja vastavusdeklaratsioon
- kinnitada masinale vastavusmärk

Kui masin kuulub tüübihindamisele (on kantud vastavasse nimekirja), peab masina tootja või tema volitatud esindaja enne vastavusdeklaratsiooni väljaandmist taotlema teavitatud asutuselt tüübihindamissertifikaadi.

Tüübihindamissertifikaat ei asenda vastavusdeklaratsiooni.

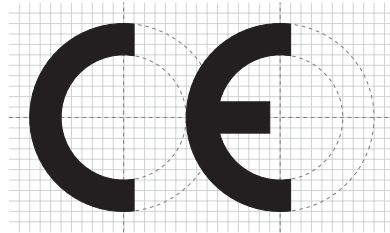
Maaletooja peab seega kontrollima, kas tootja on projekteerinud ja valmistanud masina vastavalt nõuetele. Kui tootja pole seda teinud, peab tema kohustused täitma maaletooja. Juhul kui masina lõpptarbija impordib masina ise, on tal maaletoojaga samad kohustused.

Igal maaletoodaval uuel masinal peab olema:

- 1) vastavusdeklaratsioon
- 2) juhendid (paigaldus, kasutamine, hooldus, remont jne)
- 3) vastavusmärk
- 4) muu markeering

Vastavusmärk (CE-märk) näitab, et masin vastab kehtestatud nõuetele. Vastavusmärgiga masinal peab olema ka vastavusdeklaratsioon – alles siis võib seda müüa või kasutamiseks anda. Vastavusmärk peab olema kinnitatud masinale püsivalt ja nähtavalt.

Vastavusmärgi kuju:

Vastavusdeklaratsiooni väljaandmisel kinnitab tootja või tema volitatud esindaja oma allkirjaga, et masin vastab kehtestatud ohutusnõuetele. Vastavusdeklaratsioonist selgub, milliste õigusaktide nõuetele masin vastab ja milliseid standardeid on järgitud.

Vastavusdeklaratsiooni näidis

Authorised representative Authorised representative address	Deutsch Zwingstocke GmbH Ridlerstraße, 62 80339 MÜNCHEN Germany
Manufacturer Manufacturer address	PM machinery Ltd Gearmakers street Heckmondwike West Yorkshire WF 13 OHN England
Declares under sole responsibility that the machinery described as	
Make Model/Type Serial number	Metal press EX/s23 34500921
Conforms to the following directives:	
98/37/EC (safety of machinery), previously 89/392/EEC, 91/368/EEC, 93/44/EEC 89/336/EEC (electromagnetic compatibility) as amended by directive 92/31/EEC and 98/13/EEC 73/23/EEC (Low Voltage Directive) as amended by directive 93/68/EEC.	
And complies with the relevant essential health and safety requirements of the Machinery Directive, the protection requirements of Directive 89/336/EEC (as amended) on the approximation of the laws of the member states relating to electromagnetic compatibility and the specifications and safety provisions of harmonised standards:	
EN692:1996 – Mechanical presses – Safety EN693:2000 – Hydraulic presses – Safety EN574:1996 – Two-hand control devices – Functional aspects – principles for design	
The notified body	TÜV NORD CERT GMBH & CO. KG Am TÜV 1 30519 HANNOVER, Germany Identification number 32
has granted a type-examination test certificate 324-090B-01.00 issued on 9/11/2001	
This declaration becomes invalid if technical or operational modifications are introduced without the manufacture's consent	
Signed person name and position	Mr. W. J. Valler, Managing Director
	 (signature)
Signed at Date	London 26/08/1998

Vastavusdeklaratsioon võib olla lisatud masina juhendisse või olla eraldi dokument. Vastavusdeklaratsioon peab olema kaasas nii turule lastavate masinate kui ka eraldi turule lastavate ohutusseadistega.

Juhul kui masin on mõeldud teise masinasse sissehitamiseks või sellega ühendamiseks eesmärgiga moodustada uus masin ning ei saa toimida iseseisvalt ega ole vahetatav seade, peab see olema varustatud tootja-deklaratsiooniga.

Kui masin on imporditud välisriigist, peab vastavusdeklaratsiooniga olema kaasas ka selle tõlge eesti keelde.

Enne vastavusdeklaratsiooni väljaandmist koostab selle väljaandja masina tehnilise toimiku. Põhjendatud huvi korral võib järelevalveorgan selle välja nõuda. Maaletoojal peaks olema teada, kus masina tehniline toimik asub.

Kasutus- ja hooldusjuhend peab sisaldama infot, mis võimaldab masinat ohutult kasutusele võtta, kasutada ning hooldada. Juhendis on kirjas ka muu vajalik info, näiteks masina müra ja vibratsiooni kohta. Kasutuselevõtmisel peab kõikide masinatega kaasas olema originaalkeeles kasutusjuhend ja selle tõlge eesti keelde. Nimetatud tõlke peab tegema tootja või tema volitatud esindaja või isik, kes toob masina Eestisse.

Muu markeering on tootja nimi, aadress, seeria- või tüübitähis, valmistamisaasta ning muu vajalik märgistus, näiteks hoiatusmärgistus.

Eri tootjate masinatest või ühe tootja ühendamiseks mitte ettenähtud masinatest liini koostamist loetakse samaväärseks uue masina (ühendmasina) valmistamisega, mistõttu peab olema osapool, kes:

- vastutab liini nõuetele vastavuse eest;
- koostab vajaliku dokumentatsiooni;
- kinnitab märgistuse.

Liinis kasutatavate masinate vastavus nõuetele eraldi võetuna ei garanteeri kogu liini vastavust ohutusnõuetele. Seetõttu on vaja viia läbi kogu liini vastavushindamine. Kui liini vastavushindamist ei vii läbi mõne liinis kasutatava masina tootja, kanduvad eelnimetatud kohustused ja vastutus liini nõuetele vastavuse eest selle koostajale, ostjale või kasutajale.

Kasutatud masina maaletoomine

Väljastpoolt Euroopa Liitu toodav kasutatud masin peab samuti vastama masina ohutuse seadusele.

Elis imporditud kasutatud masin peab olema ohutu inimestele ja varale ning vastama:

- 1) masina turule laskmise või kasutusele võtmise ajal Eestis kehtinud nõuetele (alates 1994. a Vabariigi Valitsuse 16. novembri 1993. a määrusega nr 356 (RT I 1993, 75, 1103) kinnitatud masinate ja seadmete ohutuse tagamise kord);
- 2) töövahendina kasutamise korral Vabariigi Valitsuse 11. jaanuari 2000. a määrusele nr 13 (töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded, avaldatud RT I 2000, 4, 30).

Masina esitlemine

Masinat võib esitleda ka siis, kui see ei vasta nõuetele, kuid sel juhul peab masina juures olema selgelt nähtav vastavasisuline silt, näiteks:

See masin ei vasta masina ohutuse seadusele ja seda ei müüda ega anta kasutamiseks enne, kui nõuded on täidetud.

Vajaduse korral peab olema masina esitlemisel rakendatud inimeste ja vara ohutuse tagamiseks lisameetmeid.

Sellist esitletavat masinat ei tohi turule lasta ega kasutusele võtta enne, kui ta on viidud vastavusse masina ohutuse seaduse nõuetega.

Masinate turujärelevalve

Turujärelevalvet masina ohutuse seaduse täitmise üle teostab Tehnilise Järelevalve Inspektsioon koostöös teiste riigiasutuste ja erasektoriga.

Tähelepanu!

Nõuetele mittevastava masina turule laskmine ja kasutamine on keelatud ja seadusega karistatav!

Soovitused maaletoojale

Mida peaks maaletooja küsima masina tootja või tema esindaja käest? Vajaduse korral selgita tootjale, millist tööd on kavas masinatega teha ja millised on tööliste ohutust mõjutavad tegurid töökohal.

Eriti tunne huvi:

- missuguseid ohte võib ette tulla masina kasutamisel ja millised on masina kaitseseadised;
- kas masin võib olla ohtlik mehaaniliste ohutegurite tõttu (ohtlikud liikuvad osad, torke-, löögioht jne);
- kas masin on piisavalt vaikne ja vibratsioonivaba;
- kas juhendis on toodud andmed müra ja vibratsiooni kohta;
- kas masina juhendid on piisavalt põhjalikud;
- millised abinõud on võetud kasutusele elektrist lähtuvate ohtude kõrvaldamiseks (isolatsioon, kaitsmed jne);
- kui on vaja hädaseiskamist, siis kuidas masin toiteallikast eraldetakse;
- kas esineb ohte, mis on tingitud masina hüdraulikast või pneumaatikast;
- kas masinal on eriti kuumi või külmi osi ja kas need on ligipääsetavad;
- kas masin sisaldab laserit või muud kiirgusallikat ja kui, siis kas ohutus on tagatud;
- kas masin on projekteeritud ja valmistatud ergonoomilisena;
- kui masin saastab töökeskkonda, siis kas piisab näiteks olemasolevast ventilatsioonist paigalduskohal või mitte;
- kas tootja annab infot masina kasutamisel varem esinenud või tekkida võivate probleemide kohta.

Soovitused ostjale

Mida peaks uut masinat ostes kontrollima:

- Kontrolli, et masinale oleks kinnitatud vastavusmärk ning kaasa antud vastavusdeklaratsioon ja eestikeelne kasutusjuhend.
- Küsi, kas masina müüja ka kasutamise koolitust korraldab, lase endale selgitada, milline on masina ohutu ja ettenähtud kasutusviis ning kuidas masinat ei tohi kasutada.
- Veendu, et masina kasutusjuhendis oleks:
  - juhised masina ohutuks montaažiks, kasutamiseks, kontrollimiseks, hooldamiseks ja reguleerimiseks;
  - juhtnöörid ohuolukorras tegutsemiseks;
  - andmed masina müra ja vibratsiooni kohta.
- Uuri, kas kaitsetest hoolimata esineb masina kasutamisel ohte tingituna selle energiavarustusest, rõhust (hüdraulika, pneumaatika), temperatuurist, kiirgusest jne, ja kui esineb, siis kontrolli, kas juhendis on info nendest ohtudest hoidumise kohta.
- Jälgi, et hoiatusteave oleks selgelt nähtav ja arusaadav.
- Vajaduse korral tee masina proovikäivitus, et veenduda selle ohutuses.
- Tee proovikäivitus alles siis, kui oled kindel, et käivitamine on sulle, teistele ja kõigele ümbritsevale ohutu.
- Kui kahtlustad, et masin on ohtlik, võta kohe ühendust müüjaga ja ära käivita masinat enne selle ohutuses veendumist.

Ära kunagi arva, et masin on ohutu vaid seetõttu, et tal on peal vastavusmärk!

Soovitused rahastajale

Rahastamise otsust tehes peaks kontrollima vähemalt järgmist:

- kas masina müüja suudab tõendada, et masinale kehtestatud nõuded on täidetud;
- kas masina müüjal on kaasa anda vastavusdeklaratsioon, mille on allkirjastanud tootja või tema esindaja;
- kas masinal on vastavusmärk;
- kas masinal on eestikeelne kasutusjuhend.

Eriti tuleb arvestada, et väljastpoolt Euroopa majandusruumi pärinevate kasutatud masinate vastavusdeklaratsiooni saamine tagantjärele on raske või hoopis võimatu. Nõuetele mittevastava masina väärtus on aga väga väike.

---

¹ Kui käesolevas trükises esineb vastuolu kehtiva õigusaktiga, tuleb järgida õigusaktis sätestatud.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium

Harju 11, 15072 Tallinn
Tel 6 256 342, faks 6 313 660
e-post: info@mkm.ee
<http://www.mkm.ee>

Tehnilise Järelevalve Inspeksioon

Aru 10/Auna 6, 10317 Tallinn
Tel 6 949 412, faks 6 949 410
e-post: tji@tji.ee
<http://www.tji.ee>

OÜ Tehnokontrollikeskus

Mustamäe tee 5, 10616 Tallinn
Tel 6 599 470, faks 6 599 479
e-post: tkk@tkk.ee
<http://www.tkk.ee>